

שיעור ג'

ביאור מידת "חסד"

יוצא של מידת החסד הוא פועל יוצא של התפשטות, שהוא מתפשט ועושה חסד, והרי זו נתינה של חסד, אבל פנימיות ההרגש של המדה, שהוא באמת הגורם לפעולת החסד, הוא ענין האהבה אל הזולת, כי היא התפשטות פנימית של כח הנפש, שכח זה מתקשר אל אחרים, ונפשו כלה אליהם, זו מידת האהבה, וכאשר יוצאת אל הפועל, הרי זו פעולה של נתינת חסד.

וידוע שהז' ימים של סוכות הם כנגד הז' מדות, הז' אושפיזין, וסוכות זכר לענני כבוד, והיו ז' עננים, מלמעלה ומלמטה וז' רוחות, וא' שהלך לפנייהם שהיה משווה את הגבוה ואת הנמוך, ואכן למעלה ולמטה וז' רוחות הם כנגד השש מדות, כי צד דרום הוא הימין, שכן כאשר נברא אדה"ר היו פניו למזרח, וכך הוא המצב הרגיל של האדם שפניו למזרח. וכן אחר נקרא צד מערב, וקדם נקרא צד מזרח, כי קדם הוא הפנים אשר למזרח, ואחורי הפנים הוא מערב. וזהו כי מזרח היא ההתחלה, ששם מתחילה השמש לזרוח, ומסתיימת זריחתה במערב, וההתחלה נקראת "פנים", והסיום נקרא "אחוריים", שכן כאשר ישנו שורה של בני אדם,

הנה לאחר הג' ראשונות ישנן ז' מדות, שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. וימי הספירה אכן מיוסדים על תיקון מדות הללו, ובאמת כל המדות נכללות זו מזו, ונמצא שאינן רק ז' מדות לבד, אלא ממשיכות עד אין סוף, כי בכל מדה נמצאות כל המדות, כי החסד אינו רק חסד לבד, אלא יש חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות שבחסד, וכן חסד שבחסד יש בתוכו כל המדות, היינו חסד שבחסד שבחסד גבורה שבחסד שבחסד וכו', וכן מתחלקות המדות עד אין סוף, שכ"ז נקרא התכללות המדות, שכל מדה פרטית כלולה מכל המדות.

והנה הראשונה היא "מידת החסד", שהיא המדה של התפשטות כוחות הנפש, והיינו שכוחות הנפש יתפשטו ויצאו מכח אל הפועל, שירצו לפעול בפועל, והיא מידת האהבה שהיא כדוגמת חסד, כי חסד פירושו השפעה, היינו שהמדה משפיעה ואינה עוצרת את עצמה, אלא פועלת פעולת ההשפעה למי שצריך להשפיע, ויש בה כח של נתינה והתפשטות, היפך צמצום וסגירה לשמור רק לעצמה, אלא הוא מתרחבת להשפיע אל אחרים. והרי שהפועל

ולמה אכן כולל החסד את כל המדות, ובאמת שכל המדות כלולים זה מזה כנוכח, אמנם החסד יש לו דבר מיוחד בזה שמצד החסד עצמו הרי הוא כולל את כולם, ולא מצד שגם בחסד ישנו גבורה ותפארת וכו', אלא עצם מידת החסד כוללת את כולם והולכת יחד עם כולם, וזה מחמת שהמדות עניינם הוא שהם יוצאים מכח אל הפועל, כי זהו כל ענין המדות, שהם אופנים איך הנפש יוצאת על ידם מכח אל הפועל, וכל הענין של יציאה מכח אל הפועל הלא הוא ענין של חסד, כי יציאה מכח אל הפועל הוא ענין של התפשטות, והתפשטות היינו חסד, ונמצא שמצד החסד הוא שיכולים מידת הגבורה ומידת התפארת וכו' להתפשט ולצאת מכח אל הפועל, שכולם הם ענינים של התפשטות, והרי שהחסד הוא יומא דאזיל עם כולו יומין, כי אם לא יהיה כח התפשטות, לא יהיה כלל כל ענין המדות, כי כאשר האדם רוצה לפעול איזה פרט, מקודם צריך להיות בכלל מוכן לפעול, שיתכן שאינו רוצה לפעול כלל, וכאשר כבר מוכן לפעול, ישנו לפניו כל המדות שבהן הוא יכול לפעול, אבל עצם ענין הפעולה נמשך ממידת החסד שהיא כח התפשטות.

+

ביאור מידת "גבורה"

והנה "גבורה" היא מידה הפוכה ממידת החסד, דאף לפי מה שביארנו, הרי כאשר הגבורה פועלת היא ג"כ מצד מידת החסד, שבלאו מידת החסד לא היה יכול לפעול כלל, מ"מ למעשה אופן הפעולה של הגבורה הינו שהגבורה מצמצמת, וזו פעולתה, שהיא מצמצמת את כוחות הנפש באופן שלא יפעלו, אלא יכנסו לתוך עצמן, ולא יתפשטו לתוך אחרים. ודבר זה יכול להיות מכמה טעמים, ויתכן שיבוא מחמת שנאה, כי כמו שמידת החסד באה מחמת אהבה, כך מידת הגבורה באה מחמת שנאה, כי מדוע לא ירצה ליצור קשר עם

הרי זה ההולך ראשון הוא הפנים אשר לצד המזרח, וההולך אחרון הוא האחור אשר עומד במערב, והרי כי פנים ואחור הם מזרח ומערב. וכיון שפניו למזרח, הרי ימינו לדרום, וזש"כ ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, כי אברהם הוא מידת החסד, לכן הלך תמיד אל דרום, וכן כל פינות שאתה פונה לא יהא אלא לימין, כמש"כ עלו זה בנגב ועליתם את ההר, שצריך תמיד לפנות אל הדרום שהוא הימין. וצפון הוא השמאל, ורואין כן גם ביישוב העולם, שצד הדרום הוא חם ביותר, וצד הצפון הוא קר ביותר, הגם שמצד כלליות העולם שניהם שווים בלי שום חילוק, כי כל מה שמתרחק מהאמצע מתקרר והולך, אמנם כיון שישנם שם הרבה ימים, הרי תמצא שיישוב העולם שעל היבשה, הוא באופן שארצות הדרום הם החמים ביותר, וארצות הצפון הם הקרים ביותר, [כי ארצות הדרום הם באמצע גלגל העולם, וארצות הצפון הם יותר למעלה, ולכן הם מתקררים והולכים].

והנה מזרח הוא תפארת, ומעלה הוא נצח, ומטה הוא הוד, ומערב הוא יסוד, ומלכות היא נקודת האמצע שעליה סובבים כולם. וענני הכבוד סבבו את כלל"י מכל הרוחות, וענן הדי הוא שהשווה ההרים ובקעות, שהוא כנגד הנקודה שבאמצע. ואי" בזוה"ק שהענן הראשון שכנגד חסד הוא הכולל את כולם, וכן אי" בספה"ק שיום הא' של סוכות הוא ענין יומא דאזיל עם כולו יומין, שהוא יום ההולך עם כל הימים, והיינו שאאע"ה שהוא הראשון, הולך הוא יחד עם כל האושפיוזין, כי מידת החסד הולכת יחד עם כל המדות, ועז"כ וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן, "יומם" פירושו יום אחד הכולל כל הימים, יום הוא מדה, שכן שבעה ימי השבוע הם שבעה מדות, וזהו שכתוב לשון יחיד עמוד ענן, שהוא הראשון הכולל כל העננים, שזהו "יומם" שהוא לשון מוצע בין יום לימים, כי הוא יום אחד הכולל את כולם, והוא הולך יחד עם כולם.